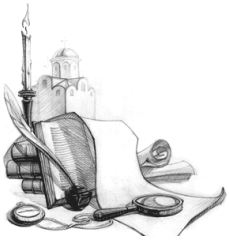
Збірка наукових праць

ПРОСВІТИТЕЛІ ТА СПОВІДНИКИ ПОДІЛЬСЬКОЇ ЗЕМЛІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

до 1020-річчя Хрещення Русі
15-річчя Хмельницької єпархії УПЦ

з благословення
Високопреосвященнійшого АНТОНІЯ
Митрополита Хмельницького і
Старокостянтинівського

30 жовтня 2008 р.
м. Хмельницький

УДК 94 (477). 084.61
ББК 63.3 (4 Укр)
З 59

Голови редакційної колегії:
Високопреосвященнійший Антоній,
митрополит Хмельницький і Старокостянтинівський
Білий Л.Г., директор Хмельницького інституту МАУП

Редакційна колегія:
Барабаш-Тимофієва О.П., завідувач відділом соціально-виховної роботи ХІ МАУП; ***Гундерук Л.М.,*** кандидат психологічних наук, завідувач кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін ХІ МАУП; ***Дацюк О.А.,*** завідувач кафедри українського православ'я і теології ХІ МАУП, секретар Хмельницької єпархії УПЦ; ***Причишин С.М.,*** викладач кафедри українського православ'я і теології ХІ МАУП; ***Парандій В.О.,*** старший викладач кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін ХІ МАУП.

Рецензенти:
Земський Ю.С., кандидат історичних наук, доцент. (Хмельницький національний університет)
Трембіцький А.М., кандидат історичних наук. (Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України Національної академії наук України)

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №2 від 15 жовтня 2008 р.)

Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Просвітителі та сповідники Подільської землі: історія та сучасність». – Хмельницький: Видавництво Хмельницького інституту МАУП, 2008. – 100 с.

До даного видання включені доповіді та тези доповідей, а також додаткові матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Просвітителі та сповідники Подільської землі: історія та сучасність», яке відбулося 30 жовтня 2008 року у м. Хмельницькому на базі Хмельницького інституту МАУП.

Для науковців, викладачів, учителів, студентів та усіх, хто цікавиться вітчизняною культурою та історією.

Зважаючи на свободу наукової думки редакційна колегія не редагувала матеріали. За зміст статей несуть відповідальність автори.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом
Хмельницький інститут МАУП, 2008
© Автори статей

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

Високопреосвященнійший Антоній, *Митрополит Хмельницький і Шепетівський*. Хмельницька єпархія – погляд в історію та сучасність……. 4
Білий Л., *директор Хмельницького інституту МАУП.* Християнські цінності в освіті і вихованні……...…….. 10

ДОПОВІДІ

Синицын В. О целостном восприятии исторических аспектов и источников изучения духовной жизни региона……. 12
Блажевич Ю. Високопреосвященнійший Іоаникій (Никифорович-Полонський) та його діяльність по відродженню православ'я Поділля в кінці XVIII – на початку XIX ст..……. 14
Білошицький С. Криза духовних основ та світоглядних орієнтирів сучасного українського суспільства…… 20
Івановська Т. Митрополит Володимир: пастир, вчитель, патріот…….. 29
Кньовець С. Церква і патріотизм…… 30
Холодюк Г. Митрополит Вінницький і Могилів-Подільський Макарій. Його життя-служіння церкві…… 34
Єсюнін С. Храми військового відомства міських гарнізонів Подільської губернії наприкінці XIX – початку XX ст…….. 37
Єфимчук М. Бакотський Свято-Михайлівський печерний монастир……. 44
Пісоцький Р. Християнський храм, біблейські свідчення. Історія храмобудівництва на Сході та у Київській Русі…… 45
Дацюк О. Протоієрей Михайло Якимович Орловський – дослідник давньої Подолії…… 50
Різничок Т. Всесвітнє значення трудів Св. Рівноапостольних Кирила та Мефодія в розвитку основ слов'янської писемності……. 54
Шматлай О. Св. Князь Ярослав Мудрий і його бібліотека…… 60
Козельська Г. Святий преподобний Нестор літописець – перший християнський письменник Київської Русі…… 66
Причишин С. До 70-ти річчя мученицької смерті першого вікарного Єпископа Проскурівського Валеріана (Рудіча) – новомученика Поділля….. 73
Олійник В. Релігійні свята в контексті виховання у практиці церковнопарафіяльних шкіл Київської й Подільської губерній (кінець XIX ст. – початок XX ст.)…….. 78
Барабаш-Тимофієва О., Парандій В. Християнські цінності як основа виховання молоді у сучасній українській родині…….. 83
Митягина С. Религиозные мотивы и искания в жизни и творчестве Этель Лилиан Войнич…….. 87
Шиманська О. Погляди В.В. Зеньковського в контексті гуманістичних тенденцій сучасної педагогіки……. 93

ВСТУПНЕ СЛОВО

Леонід Білий
Директор Хмельницького інституту МАУП
кандидат педагогічних наук

ХРИСТИЯНСЬКІ ЦІННОСТІ В ОСВІТІ ТА ВИХОВАННІ

Будь-яка система освіти спирається на певний світогляд. Необхідно, щоб система освіти спиралася на такий світогляд, в основі якого були б духовні цінності, духовні та моральні орієнтири. Потрібно, щоб ми були багатими духовно, щоб були такими ж наші діти. Тоді і буде матеріальний добробут. І саме від того, яке значення надається в державних структурах та в суспільстві освіті та вихованню – залежить наше майбутнє.

Слід зазначити, і це вселяє надію, що в українському суспільстві, зокрема у працівників освіти, є розуміння важливості духовних цінностей. Так в преамбулі Конституції України вказано на відповідальність громадян перед Богом. У державній національній програмі "Освіта" зазначено, що завданням держави є "відтворення й трансляція культури і духовності". Пріоритетним напрямком виховання визнано "забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії рідного народу".

Для виконання поставлених завдань є наявність двох чинників:

1. Усвідомлення того, що саме *християнські* цінності та *християнські* традиції є основою нашої культури і моральності, джерелом всіх досягнень українського народу впродовж його тисячолітньої історії.

2. Розуміння того, що вирішення поставлених завдань у галузі освіти, культури, і виховання неможливе без об'єднання зусиль суспільства, держави і Церкви.

Православна Церква впродовж тисячолітньої історії України незважаючи на несприятливі обставини, плідно діяла з метою просвіти народу, створювала шедеври високої духовної культури, закладала систему ефективної, на свій час, народної освіти.

Результати цієї діяльності і в наш час вражають своєю величчю і довершеністю: храми та іконопис Київської Русі, літописи і натхненна духовна література, Острозька Біблія і друкована книга XVI-XVII ст., Києво-Могилянська академія і висока грамотність українського народу, перлини духовної поезії і народний епос, що корениться у християнській доброчесності, монастирські лікарні, притулки для дітей-сиріт, нарешті висока християнська моральність народу – ось, далеко неповний перелік тих явищ в історії України, які є результатом діяльності Церкви і взірцем для нас.

Ми живемо у 2008 році від Різдва Христового – у системі координат християнської культури і нехтувати цим не можна, бо це б дорівнювало самогубству. Адже, окрім законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, є ще й світоглядно-концептуальна та ідеологічна влада, а що ж може бути основою для них у християнській країні, як не християнство? До того ж, не знаючи елементарних речей у християнстві, неможливо правильно зрозуміти ні історію, ні етику та естетику, ні художню та літературну творчість, ні культуру загалом багатьох епох і народів. Майже усе мистецтво побудоване на релігійних сюжетах. Отож, без релігійної складової напівосвіта і недовченість гірша, ніж неуцтво. Ми розглядаємо теологічні знання, як необхідну складову загальної культури людини.

Безумовно, у нас дуже демократична Конституція, але мали б існувати якісь пріоритети. Шляхів для вирішення цього питання багато. Це можуть бути і укази Президента, і постанови Верховної Ради тощо. Головне – держава не може стояти осторонь цього процесу і віддати народ на поталу цілій навалі новітніх вірувань, усіляких сект та "вчителів".

Потрібно насамперед створити необхідну атмосферу співпраці з Церквою. У нас – в Хмельницькому інституті МАУП – частина студентів уже трудиться над науковими працями на церковну тематику, причому протягом усього терміну навчання в Інституті. У складі соціально-гуманітарного факультету працює кафедра Українського Православ'я і теології, до роботи на якій запрошено молодих патріотично налаштованих отців.

У травні 2005 р. ми освятили каплицю святого рівноапостольного Великого князя Володимира, навесні 2008 року відкрили пам'ятник видатному Гетьманові України Богдану-Зиновію Хмельницькому.

Доба панування політичних та економічних цінностей завершується на наших очах, їх змінює домінування духовних цінностей – віри, нації, сім'ї, моралі. Ідеологія держави, яка базується на таких світоглядно-концептуальних засадах, наповнює національну ідею конкретним змістом і дає відповідь на питання, яку країну ми хочемо будувати і кому вона буде служити.

Сьогодні ми бачимо, що вже є очевидним повернення нашого народу до релігії. Туди веде людину природа. Також очевидно є те, що необхідно об'єднати зусилля державних органів і Православної Церкви у вихованні дітей, бо відроджена духовність через повернення до релігії – це надійна дорога до оздоровлення нації, і запорука становлення нашої державності.

Дякую Вам за увагу!